

18.1 Jobb!

Yosef har lenge tenkt på å få seg en jobb. Nå kan han snakke bra norsk og vet en god del om Norge. Men hvordan skal han finne en jobb? Han kjenner noen nordmenn, men ingen av dem jobber i butikk. En dag møter han Jon på en kafé. Yosef vet at Jon kan mye om det norske samfunnet og kjenner masse folk. Kanskje kan Jon hjelpe ham?

Yosef: Hei Jon, så hyggelig å se deg.

Jon: Åh, hei, Yosef. Er du her? Jeg har tenkt litt på deg siden det er en stund siden vi møttes. Jeg trodde at du hadde begynt å arbeide. Har du litt tid? Hva med en kopp kaffe?

Yosef: Gjerne det.

Jon: Hva gjør du for tida?

Yosef: Jeg er ferdig med skolen og prøver å få meg en jobb. NAV skal hjelpe meg, men det er ikke lett. Jeg vet det er mange ledige jobber, men jeg synes det er vanskelig å finne en. Vet du noe? Har du noen tips?

Jon: Nei, ikke nå. Det kan være vanskelig å finne en jobb. Jeg tror det er ganske lett for europeere å få jobb i Norge. Det er vanskeligere for folk fra Asia og Afrika.

Yosef: Ja, det tror jeg også. Men hvorfor?

Jon: Det er nok mange grunner. Norge er et moderne samfunn som trenger personer med fagutdanning. Hvis du ikke har det, kan det bli vanskelig.

Yosef: Jeg trenger bare en jobb der jeg kan tjene noen penger. Jeg sitter gjerne i kassen på en butikk. Men det er så vanskelig å treffe noen som vet om en ledig jobb. Når jeg spør i en butikk, er det ingen som kan svare.

Jon: Jeg tror heller du bør sende inn søknad. Du har vært på NAV, sier du. Leser du stillingsannonser på Finn.no?

Yosef: Jeg har prøvd det. I dag er det 10 ledige stillinger i Trondheim. Noen av dem passer for meg. Når jeg har søkt tidligere, har jeg aldri blitt kalt inn til intervju. Kan det være fordi jeg er utlending? Jeg hørte faktisk om en person som ikke fikk jobb fordi hun hadde et utenlandsk navn.



Yosef



Jon

Jon: Ja, det har skjedd mange ganger. Hvis du søker på internett, finner du mange slike historier. Jeg vet om en forsker som sendte søknader til mange arbeidsplasser. Han var litt smart og laget to like søknader. Den ene søknaden var underskrevet av en person med et norsk navn, den andre var underskrevet av en person med et utenlandsk navn. De to personene hadde de samme kvalifikasjonene, det var bare navnene som var forskjellige. Gjett hvem som ble kalt inn til intervju? Personen med norsk navn ble kalt inn mye oftere enn personen med utenlandsk navn! Tenk det!

På datamaskinen min har jeg et interessant utklipp fra VG. Det handler om en somalier som heter Mahad Abdi Jama. Han kom til Norge da han var ett år. Da han var 18 år og gikk på videregående skole, hadde han søkt på mer enn 100 jobber uten å bli kalt inn til intervju. En dag så han en plakat på nærbutikken der det stod «Vil du bli en av oss?» Han sendte inn en søknad på denne jobben også, men ingenting skjedde. Han søkte faktisk tre ganger uten å bli kalt inn til intervju. Den fjerde gangen gjorde han noe lurt. Han byttet navn til «Mats Pettersen». Neste dag ble han kalt inn til intervju!

Etter intervjuet fikk han tilbud om deltidsjobb. Det var bare noen papirer som måtte ordnes, og så skulle noen fra butikken ringe ham. Mahad ventet og ventet på telefon, og til slutt ringte han selv. Da fikk han beskjed om at han ikke fikk jobben likevel. Merkelig, ikke sant? Eller kanskje ikke så merkelig

_____ Afrika
_____ en arbeidsplass
_____ Asia
_____ å bytte
_____ en datamaskin
_____ en deltidsjobb
_____ ei fagutdanning
_____ finn.no
_____ en forsker

_____ merkelig
_____ NAV
_____ en nærbutikk
_____ å ordnes
_____ en plakat
_____ en somalier
_____ et tips
_____ et utklipp
_____ VG

Khalid har bodd i Norge tre år. Han synes at han snakker bra norsk. Da han kom hit var det vanskelig å forstå hva folk sa, men det er mye lettere nå. Det var også vanskelig å forstå at folk snakket på en måte, mens ordene ble skrevet på en annen måte. Dette har han tenkt mye på.

Khalid: Det er så rart at vi lærte å skrive bokmål på skolen, men så snakker folk dialekt. For å forstå dialekt måtte jeg nesten lære norsk en gang til. På norskkurset lærte jeg «Jeg vet ikke», men i byen sa folk «Æ veit itj». Det er ganske stor forskjell mellom de to. Hvorfor snakker de ikke slik som de skriver?

Iman: Men du kan jo engelsk, så du vet at det er vanlig at ord ikke alltid skrives slik de sies. På engelsk skriver man «I» og sier «ai». Jeg tror det er slik i mange språk. Du snakker jo farsi, men ikke slik som man skriver i avisene.

Khalid lurer på hvor god man må være i norsk for å få jobb? Selvfølgelig må man ha så gode språkferdigheter at man kan forstå og utføre arbeidsoppgavene. På norskkurset sa læreren at man skal være så god i norsk at man kan bli en del av det norske samfunnet. Det er en stor og vanskelig oppgave. Det betyr at en må kjenne godt til språket i arbeidslivet, i det offentlige livet og i dagliglivet. Man må forstå hvordan samfunnet og arbeidsplassen fungerer. Man må også forstå kulturen og tradisjonene man møter. I tillegg må man kunne samhandle med andre. Språkferdighetene må være så gode at man får det arbeidet man ønsker å ha. Hvor god kan man bli i norsk? Og hvordan blir man god i norsk? Er det nok å kunne alle ordene i ordboka?

I en rapport fra Kompetanse Norge står det:

«For å kunne snakke seg inn i ulike roller og posisjoner på jobb, må deltakerne ha språk til å presentere seg selv og sine kvalifikasjoner. Når deltakerne skal presentere seg selv i opplæringen, kan de derfor få i oppgave å ikke bare fortelle hvor de kommer fra, hvor de bor osv., men også fortelle om sine egenskaper, ferdigheter og kvalifikasjoner: Hvilke egenskaper, ferdigheter og kvalifikasjoner har du med deg? Hvilket arbeidsperspektiv har du? Hvordan passer dine forutsetninger til de kravene arbeidet stiller? Hvordan kan du komme videre?»

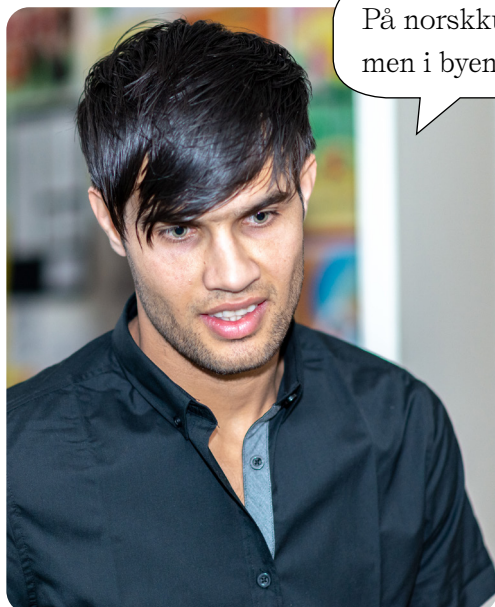


Khalid



Iman

Dette var en vanskelig tekst, synes Khalid. Her var det mange lange ord og setninger. Han leser en gang til og slår opp i ordboka. Så prøver han å svare på spørsmålene. Hva kan jeg si om mine egenskaper, ferdigheter og kvalifikasjoner? Selv om han mener at han er ganske flink i norsk, skjønner han at han må bli flinkere. Men hva med andre kvalifikasjoner? Hvordan får jeg dem? Hvordan kan jeg komme meg i arbeid? Jeg må lære mer, men hvilken vei skal jeg velge - skole eller praksis?



På norskkurset lærte jeg "Jeg vet ikke",
men i byen sa folk "Æ veit itj".

Du vet at det er vanlig at ord
ikke alltid skrives slik de sies.



_____ en arbeidsoppgave
_____ et arbeidsperspektiv
_____ en deltaker
_____ et dagligliv
_____ en ferdighet
_____ en forutsetning
_____ Kompetanse Norge
_____ et krav
_____ ei opplæring
_____ osv.

_____ en posisjon
_____ en rapport
_____ å samhandle
_____ ei setning
_____ å sies
_____ å skjønne
_____ å skrives
_____ en språkferdighet
_____ en tradisjon
_____ veit



Yosef

Når man er ung, er erfaring fra arbeidslivet ofte manglende. For å skaffe seg innsikt og forståelse må man ha kunnskaper, og kunnskaper får man gjennom utdanning eller praksis.

Yosef har en drøm. Han vil gjerne bli sjef på et supermarked, men hvordan blir man det? Skal han fortsette på skolen eller skal han begynne å jobbe?

Dersom han begynner å jobbe i kassen på et supermarked, vil han tjene penger. Hvis han er flink på jobben, kan han få nye muligheter. Først kan han få større oppgaver og økende ansvar. Så kan han ta mer opplæring internt, og hvis han kan vise voksende lederegenskaper kan han kanskje bli avdelingsleder? Hvis han gjør en god jobb der, kan han bli assisterende butikksjef, og hvis det går bra - butikksjef! Kanskje kan han drive sin egen butikk en dag? For en fin drøm! Men hvor lang tid tar det?

Det er annen måte å gjøre dette på også. Han kan fortsette på skolen. Når han er ferdig med videregående, kan han studere administrasjon, økonomi og ledelse. Det koster penger å være student, men det går an å søke om lån i Lånekassen. Han vil få økende gjeld, men avslutte med en bachelor i administrasjon, økonomi og ledelse. Eller kanskje en master? Men hva vet han om å drive en butikk når han er ferdig med studiene?

Yosef setter opp ei liste med argumenter for og imot jobb på den ene siden og studier på den andre:

Jobb:

- man kommer i arbeid fra første dag (+)
- med jobb får man lønn fra første dag (+)
- man får bli del av et praksisfellesskap (+)
- arbeid i butikk gir karrieremuligheter (+)

Studier:

- det tar flere år å ta en bachelor (–)
- for å få en bachelor i administrasjon, økonomi og ledelse må man låne penger (–)
- for å få en bachelor må man lese mye teori (–)
- for å få en bachelor må man sitte mange timer på lesesalen (–)
- for å få en bachelor må man ha gode karakterer (–)
- når man er ferdig med studiene har man en utdanning som gir mulighet til å jobbe med bedriftsøkonomi, ledelse og markedsføring (+)

Han ser på plussene og minusene. Det er egentlig ikke så vanskelig å velge. Yosef bestemmer seg for å søke på jobb i en butikk. Men hvor skal

han søke? Hvor er det beste mulighetene? Gir de store butikkene mulighet for å lære mer mens man er i jobb? Han trenger hjelp og bestemmer seg for å ringe til en karriereveileder på NAV.



_____ en administrasjon
_____ å assistere
_____ en avdelingsleder
_____ en bedriftsøkonomi
_____ en butikksjef
_____ dersom
_____ en forståelse
_____ ei gjeld
_____ en innsikt
_____ imot
_____ intern
_____ en karrieremulighet
_____ en karriereveileder
_____ en ledelse

_____ en lederegenskap
_____ en lesesal
_____ et lån
_____ Lånekassen
_____ ei markedsføring
_____ en master
_____ et minus
_____ et pluss
_____ et praksisfellesskap
_____ et supermarked
_____ en teori
_____ å vokse
_____ å øke

18.4 Lisa og Jon

Det er lørdag formiddag. Ali og Rana er i byen. De har en hel dag for seg selv. Sami og Hoda har dratt på hyttetur sammen med Ola og foreldrene hans. Det er så godt å ha god tid. De går inn på en kafé for å spise lunsj. Det er lenge siden de har gjort noe slikt sammen.

De finner et bord, men akkurat idet de setter seg, ser Ali at Jon sitter ved et annet bord sammen med ei dame, men det er ikke Astrid. Ali ser på Rana og nikker i retning av bordet. Hun løfter på øyenbrynene og ser spørrende på Ali: “Men er det ikke ...?” “Jo”, sier Ali, “det er Lisa som sitter sammen med Jon, og han ser veldig glad ut, nesten forelsket”. Plutselig ser Jon dem, og da snur også Lisa seg. Begge smiler og vinker til Rana og Ali som bestemmer seg for å sette seg sammen med dem. De kan heller gå et annet sted senere.

Ali: Hei, så morsomt å se dere her! Det var en overraskelse! Hvor er Astrid?

Jon: Ikke her, iallfall. Vi har gjort det slutt. Det ble for vanskelig. Vi passet ikke sammen. Vi hadde en diskusjon om å låne hytta til Per. Jeg ville dra dit, men hun ville ikke. Vi pratet mye etter det, og ble enige om at vi ikke passet så godt sammen likevel.

Ali: Jeg kjenner jo ikke Astrid så godt, men jeg tror det var fornuftig å gjøre det slutt. Dere er ganske ulike. Selv om motsetninger tiltrekker hverandre, er det jo ikke sikkert at det går så bra.

Lisa: Helt enig, Ali. Det er mye koseligere at Jon drikker kaffe med meg. Og han har nettopp invitert meg på kino i kveld. Jeg gleder meg veldig!

Rana: Så hyggelig. Vi går for sjelden på kino.

Ali: Du vet hva jeg har sagt tidligere, Lisa. Nå har du sjansen.

Jon: Hva har du sagt? Sjansen til hva?

Ali: Det er en hemmelighet mellom Lisa og meg.

Lisa: Ali har ertet meg med at jeg er forelsket i deg ...



Ali



Jon



Lisa



Rana

Jon: *Hun* er ikke forelsket. *Vi* er forelsket – i hverandre. Jeg har vært litt dum og ikke skjønt noen ting. Jeg var altfor opptatt med andre ting og så ikke Lisa selv om hun har vært her hele tiden.

Lisa: Ja, det tok litt tid, men nå er vi sammen. Du hadde rett, Ali. Jon er en fin fyr, og vi passer så godt sammen. Og så er det en ting han ikke ser.

Rana: Hva er det?

Lisa: Rullestolen min.

å erte

idet

å løfte

plutselig

en sjanse

sjelden

å tiltrekke

et øyenbryn

18.5 Introduksjon til filmen «Intervjuet»

I år har Ahmed søkt på sommerjobb i en barnehage. Han går på et intervju. Tror du det går bra?



Filmene til denne boka finner du i nettversjonen av boka:

18.6 Introduksjon til filmene «Framtida er nå»

Framtida er nå – Ingvild og Ahmed

Det er fem år siden Ahmed og Ingvild møttes første gang. Tror du at de fremdeles er venner? Hva liker de med hverandre? Er det noe de irriterer seg over med hverandre?

Framtida er nå: Ahmed

Nå jobber Ahmed med eldre mennesker. Hva liker han med det? Er det noe han ikke liker så godt?

Framtida er nå: Ingvild

Ingvild har alltid hatt lyst til å bli lærer, og nå er hun det. Hvordan er det å være lærer?

Framtida er nå: Ahmed og Ingvild: P.S.

Hvis du var på en øde øy og bare kunne ta med deg én ting, hva ville du ta med? Finn ut hva Ahmed og Ingvild ville ta med seg.

<https://www.ntnu.edu/learnnowyouth/filmer>